

Position paper Algemene Onderwijsbond – curriculum.nu

De Algemene Onderwijsbond (AOB) heeft zitting genomen in de coördinatiegroep van Curriculum.nu, omdat de AOB vindt dat leraren een belangrijke stem moeten hebben in het ontwikkelproces van een eventueel nieuw curriculum.

Op 10 oktober 2019 is het eindrapport verschenen. Wij hebben waardering voor alle mensen die hard gewerkt hebben aan de totstandkoming van dit rapport. Na het verschijnen van het eindrapport zijn de voorstellen bij AOB-leden in het primair en voortgezet onderwijs getoetst via een online enquête. Breed draagvlak is immers een noodzakelijke voorwaarde voor een succesvolle invoering. De uitkomsten van de enquête zijn uitgebreid besproken in de sectorraden PO en VO en de algemene vergadering van de AOB.

Onze leden maken zich over een aantal punten zorgen. Deze zorgen deelt de AOB in deze position paper. Daarnaast lichten wij toe hoe wij denken dat het nu verder moet met een eventuele curriculumherziening.

Zorgen

Leden van de AOB uiten zich overwegend kritisch over curriculum.nu. Dit heeft te maken met het lerarentekort, de werkdruk in het onderwijs en met de inhoud van de voorstellen. De huidige problemen in het onderwijs maken dat leraren grote veranderingen in het curriculum nu niet haalbaar en wenselijk vinden. Onder deze omstandigheden komt het de onderwijskwaliteit niet ten goede. Er is simpelweg onvoldoende tijd en ruimte om het curriculum te vernieuwen met grote betrokkenheid van leraren zelf.

Leraren onderschrijven de doelstellingen van curriculum.nu. Met name waar het gaat over beperken van overladenheid, meer afstemming tussen leergebieden, doorlopende leerlijnen, minder afhankelijkheid van methodes en het belang van aandacht voor digitale geletterdheid. Een aantal opgeleverde producten – bijvoorbeeld bewegen & sport en kunst & cultuur – wordt positief ontvangen en kan dus een basis zijn voor een eventueel vervolgtraject.

Daartegenover bestaat grote twijfel of met de huidige voorstellen de overladenheid van het programma vermindert en leraren een betere houvast krijgen. Een averechts effect wordt zelfs gevreesd. Daarnaast is er veel kritiek op de leergebieden. Zo sluit de beschrijving in leergebieden minder goed aan bij de situatie in het primair onderwijs. In het voortgezet onderwijs is er juist behoefte aan meer herkenbaarheid van de vakgebieden en aandacht voor vakken. Dit ontbreekt nu. Zowel in het primair- als voortgezet onderwijs is er te weinig aandacht voor basale kennis en vaardigheden en teveel voor 'vage vaardigheden'. Een aantal vakken komt onvoldoende terug in de leergebieden (bijvoorbeeld maatschappijleer) of is niet goed onder de leergebieden geplaatst (bijvoorbeeld filosofie en aardrijkskunde).

Hoe nu verder?

De politiek moet zich bewust zijn van de effecten op het onderwijsveld wanneer besloten wordt dit traject voort te zetten. De AOB is niet tegen curriculumvernieuwing. De vraag is echter of het onderwijs op dit moment gebaat is bij een intensief ontwikkeltraject terwijl er grote lerarentekorten zijn en het draagvlak onduidelijk is. De tijd om naast het lesgeven iets te ontwikkelen zal de komende jaren steeds lastiger te realiseren zijn.

Wanneer de politiek besluit dit traject voort te zetten kan dit volgens de AOB alleen als er aan onderstaande randvoorwaarden wordt voldaan:

- 1. Curriculumvernieuwing moet beter aansluiten bij de praktijk van leraren.**
Een deel van de leraren herkent zich te weinig in de indeling in en invulling van de

leergebieden. Het taalgebruik, de vage omschrijvingen en beleidsmatige insteek staan ver van de onderwijspraktijk. Het is van belang dat leraren zich herkennen in de voorstellen en dit naar de eigen praktijk kunnen vertalen.

- 2. Draagvlak moet breed worden onderzocht.** De AOb pleit voor een eerste fase waarin het draagvlak breed wordt onderzocht voordat er vervolgstappen worden gezet. De AOb stelt als randvoorwaarde een vergelijkbare enquête als de peiling die de AOb heeft uitgezet om het draagvlak voor de voorstellen onder alle leraren te onderzoeken. Daarbij moeten in ieder geval de indeling in de leergebieden worden bevraagd en de inhoud van de voorstellen. Met de uitkomsten van de enquête kan met betrokken partijen gekeken worden welke onderdelen voldoende draagvlak hebben om uit te werken in een vervolgproces. Daarbij moet gekeken worden op welke onderdelen een fundamentele koerswijziging nodig is om de aansluiting met de beroepsgroep te behouden.

Om enerzijds de zorgen onder leraren serieus te nemen en anderzijds stappen vooruit te kunnen maken, zou na de draagvlakfase gestart kunnen worden met de verdere uitwerking van een of twee leergebieden die als meest positief beoordeeld worden. Voordelen hiervan zijn dat de druk van ketel wordt gehaald en vanuit deze leergebieden lering getrokken kan worden voor de uitwerking van de overige leergebieden. In een meer gefaseerd tijdpad kunnen leraren meer eigenaar gemaakt worden van het proces waardoor de kans van slagen steeds verder wordt vergroot.

- 3. Er zijn structurele investeringen nodig.** Bij een besluit over een eventueel vervolg moet er structureel geïnvesteerd worden om vernieuwing goed te kunnen uitvoeren. Het gaat hierbij niet alleen om het proces om het curriculum uit te werken, maar met name in tijd, ruimte en professionalisering voor alle leraren om een eventueel curriculum te implementeren. Zonder een concrete structurele toezegging van middelen bij een besluit zal het voor leraren lastig worden de implementatie van een nieuw curriculum goed te kunnen uitvoeren.

Gezamenlijk nadenken over de invulling van het eigen vak is een van de aspecten die het beroep van leraar tot zo'n mooi vak maken. Het doorvoeren van curriculumvernieuwing onder de juiste omstandigheden met goede voorwaarden draagt bij aan een aantrekkelijk beroep en kwaliteit van onderwijs. Voldoende goed opgeleide leraren, tijd, ruimte en professionalisering zijn hiervoor essentieel. Zonder deze voorwaarden leidt het doorvoeren van een nieuw curriculum met onvoldoende draagvlak tot extra werkstress, uitval van leraren, en uiteindelijk tot een lagere kwaliteit van ons onderwijs.